

Glasovi prihodnosti – **Ideje za danes**

EMPATHS Manifest

UVOD.

Interpreterator.

»Sem interpreterator dediščine iz prihodnosti — prihodnosti, ki jo še vedno imate moč oblikovati. Nedavna zgodovina je bila zaznamovana s spopadi, podnebnimi krizami in razdeljenimi skupnostmi — dogodki, ki so pretresli našo družbo in razkrili njeno ranljivost. V prizadevanju za obnovo je participativna interpretacija dediščine postala del poti naprej

Včasih sem mislil, da je interpretacija dediščine predvsem pripovedovanje zgodb. Sčasoma pa sem spoznal, da gre prav toliko tudi za poslušanje. Za ustvarjanje prostora. Za spodbujanje pogovora. Dediščina je postopoma postala manj razlaga in bolj povezovanje.

Ta sprememba je spremenila vse — način, kako smo delali, in to, kaj lahko dediščina naredi v svetu.«

INTERPRETACIJA DEDIŠČINE

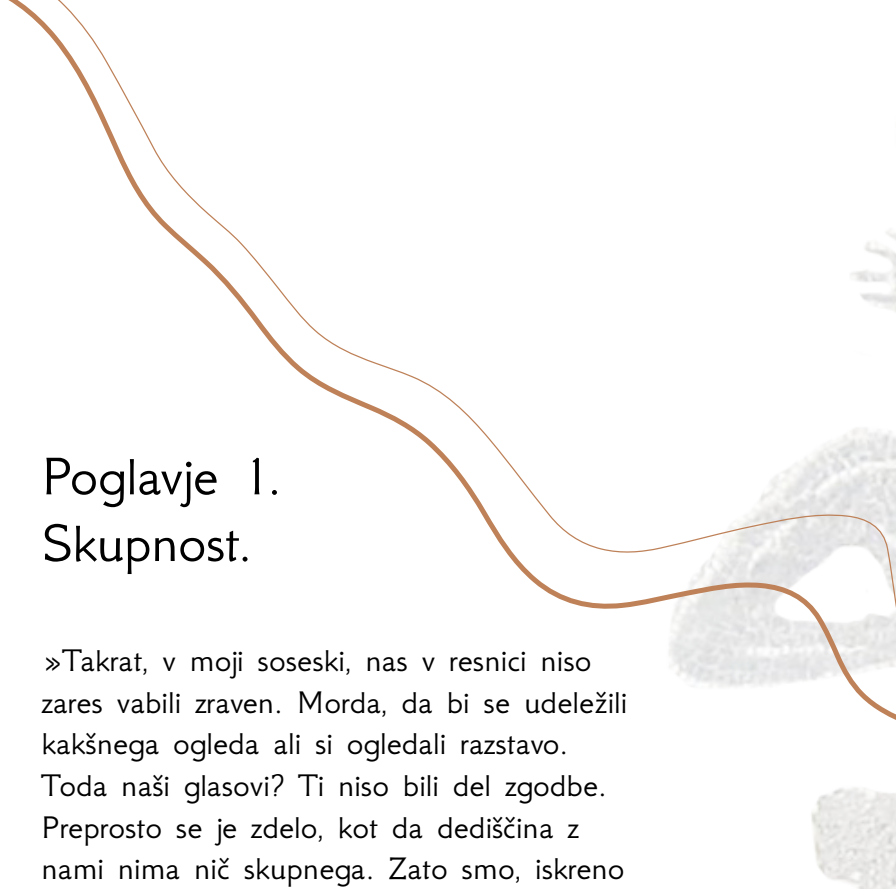
Interpretacija dediščine pomaga ljudem graditi smiselne povezave z dediščino. Projekt EMPATHS to prakso na novo premisli: iz enosmerne razlage v participativni dialog. S tem sprošča potencial dediščine za demokracijo, vključenost in družbeno blaginjo.

Smo pripravljeni prisluhniti?

Iz Rione Terra v Pozzuoliju ta marmorna plošča iz 2. stoletja n. št. prikazuje dve ušesi v reliefu. Napis omenja Juno Sospita, Magna Mater in Izido — prošnja, naj bogovi prisluhnejo. Tudi nas ta izklesana ušesa vabijo: če je dediščina nekaj, kar ustvarjamo skupaj, se vse začne s poslušanjem — čigavi glasovi še vedno manjkajo?

A decorative wavy line in a light brown color starts from the top left and curves downwards towards the right. In the background, there is a faint, light grey image of a person's head and shoulders, looking towards the right.

Poglavje 1. Skupnost.

»Takrat, v moji soseski, nas v resnici niso zares vabili zraven. Morda, da bi se udeležili kakšnega ogleda ali si ogledali razstavo. Toda naši glasovi? Ti niso bili del zgodbe. Preprosto se je zdelo, kot da dediščina z nami nima nič skupnega. Zato smo, iskreno povedano, prenehali posvečati pozornost. Spomnim se, da sem si mislil: 'Kot da smo bili vabljeni na obisk — ne pa tudi, da bi imeli besedo.' Seveda, zdaj, ko pogledam nazaj, je vse skupaj bolj zapleteno — a takrat se je preprosto tako zdelo.«

IZZIVI, KI JIH PREVZEMAMO

Vztrajanje hierarhičnih pristopov.

Prakse od zgoraj navzdol še vedno prevladujejo. Številne dediščinske ustanove se še naprej opirajo na hierarhične pristope k interpretaciji dediščine, kjer strokovno znanje vodi proces, a hkrati pušča malo prostora za poglede skupnosti. Sodelovanje je pogosto zgolj navidezno – ljudi se sicer povabi k podajanju mnenj, vendar jim redko omogoči resničen vpliv.

Odmaknjenost skupnosti.

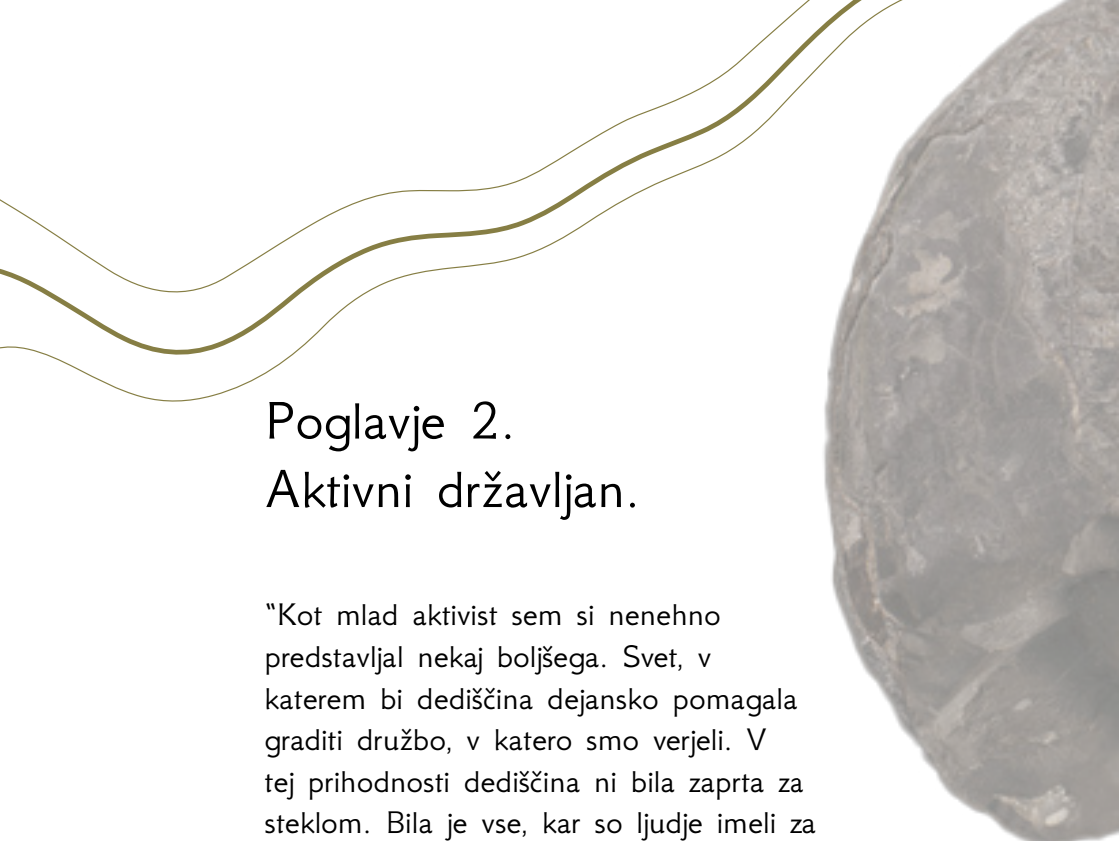
Veliko domačinov – tako dolgoletnih prebivalcev kot novih članov skupnosti – ne čuti pripadnosti lokalni dediščini. Zavedanje o njenem pomenu je pogosto nizko, njen potencial za prispevek k blaginji skupnosti in lokalnemu razvoju pa ostaja neizkoriščen.

Tveganje delitev in odpora.

Ko se skupnosti počutijo izključene iz oblikovanja lastne dediščine, lahko pride do konfliktov. Ozki in omejujoči pripovedni okviri lahko prevladajo ter spodbujajo razdvojenost namesto povezanosti. To pogosto vodi v odpor, pomanjkanje spoštovanja pravil in celo v škodljiva vedenja.

Pomanjkanje znanj in institucionalne podpore.

Kljub dobrim namenom številnim strokovnjakom primanjkuje časa, usposabljanja in podpore institucij za izvajanje participativnega dela. Ko njihova vloga postaja vse bolj postopkovna, mnogi iščejo nove poti za krepitev občutka smisla in družbenega učinka, ki ga lahko prinaša delo z dediščino.

The top of the page features three wavy, olive-green lines that flow from the left edge towards the right. On the right side, there is a large, dark grey, textured rock shape that partially obscures the background.

Poglavje 2.

Aktivni državljan.

“Kot mlad aktivist sem si nenehno predstavljal nekaj boljšega. Svet, v katerem bi dediščina dejansko pomagala graditi družbo, v katero smo verjeli. V tej prihodnosti dediščina ni bila zaprta za steklom. Bila je vse, kar so ljudje imeli za dovolj dragoceno, da bi to ohranili – in predali naprej. Združevala je ljudi, tudi kadar se niso strinjali. Dajala nam je prostor, da delimo svoje zgodbe – tudi tiste težke – in da skupaj ustvarjamo nove. Zgodbe o bolj pravičnem, bolj trajnostnem jutri. Za takšno dediščino sem se boril.”

NAŠA VIZIJA ZA PRIHODNOST INTERPRETACIJE DEDIŠČINE

Skupnosti kot partnerji.

Sanjamo o svetu, kjer so skupnosti aktivni partnerji pri interpretaciji dediščine – ne le prejemniki vnaprej pripravljenih sporočil. Ko ljudje sodelujejo pri soustvarjanju pomena, dediščina postane osebna – in tisto, kar jim je pomembno, pomagajo tudi zaščititi.

Strokovnjaki kot spodbujevalci.

Sanjamo o svetu, kjer strokovnjaki za dediščino delujejo kot spodbujevalci dialoga in soustvarjanja, pomagajo izpostaviti različne glasove in perspektive. S tem bogatijo svojo prakso in najdejo novo energijo.

Dediščina kot most.

V tem svetu dediščina služi kot most, ki premošča družbene razlike, spodbuja občutek pripadnosti in prispeva k demokratični ter trajnostni prihodnosti.

Pomenljivo in opolnomočujoče.

Interpretacija skupnostim pomaga raziskovati tako skupne kot tudi sporne zgodovine ter jih opolnomoča, da si zamišljajo in soustvarjajo boljšo prihodnost – pri čemer je dediščina del te zgodbe.

Branje spirale časa

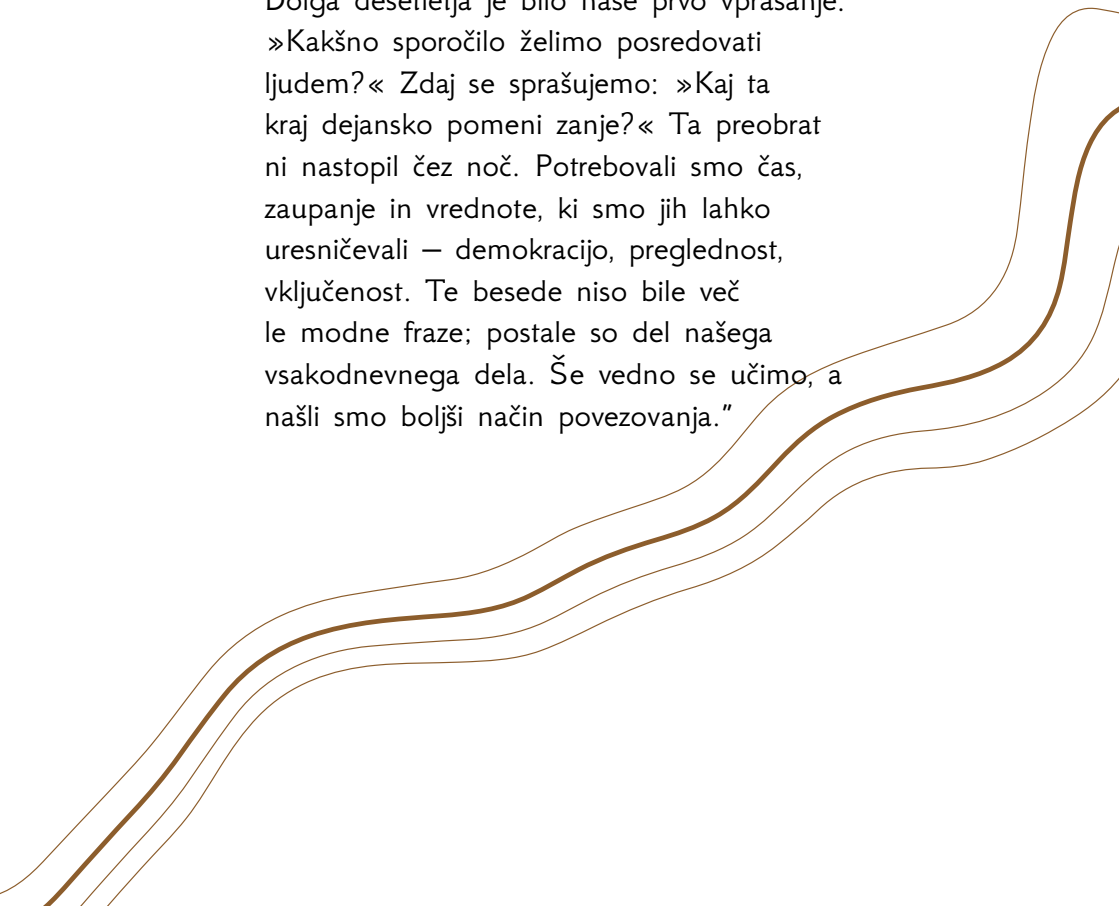
V Karavanke UNESCO Globalnem Geoparku fosil amonita pripoveduje zgodbo globokega časa, ujetega v kamnino – večni opomin, da je sprememba edina stalnica našega planeta. Ko skupaj soustvarjamo pokrajino prihodnosti, se poraja vprašanje: kaj bomo ohranili, kaj obnovili in čemu bomo dovolili, da se spremeni – ter kdo bo tisti, ki bo o tem odločal?

Poglavje 3.

Direktor dediščine.

"V muzeju smo morali veliko razmišljati. Dolga desetletja je bilo naše prvo vprašanje: »Kakšno sporočilo želimo posredovati ljudem?« Zdaj se sprašujemo: »Kaj ta kraj dejansko pomeni zanje?« Ta preobrat ni nastopil čez noč. Potrebovali smo čas, zaupanje in vrednote, ki smo jih lahko uresničevali – demokracijo, preglednost, vključenost. Te besede niso bile več le modne fraze; postale so del našega vsakodnevnega dela. Še vedno se učimo, a našli smo boljši način povezovanja."

The bottom right corner of the page features several decorative, wavy, brown lines that sweep upwards and to the right, creating a sense of movement and flow.

THE VALUES THAT GUIDE US

Demokracija: spoštovanje pravice ljudi, da soustvarjajo svojo dediščino.

Preglednost in etična odgovornost: biti jasen, odprt in odgovoren.

Raznolikost: sprejemanje mnogih glasov in mnogih zgodb.

Soustanovitev (co-creation): delati z ljudmi, ne le za njih.

Vključenost: doseganje vseh, še posebej tistih, ki so manj slišanih.

Deljena odgovornost: omogočiti ljudem resnično vlogo pri pripovedovanju in ohranjanju dediščine.

Medsebojno spoštovanje in zaupanje: gradnja odnosov kljub razlikam.

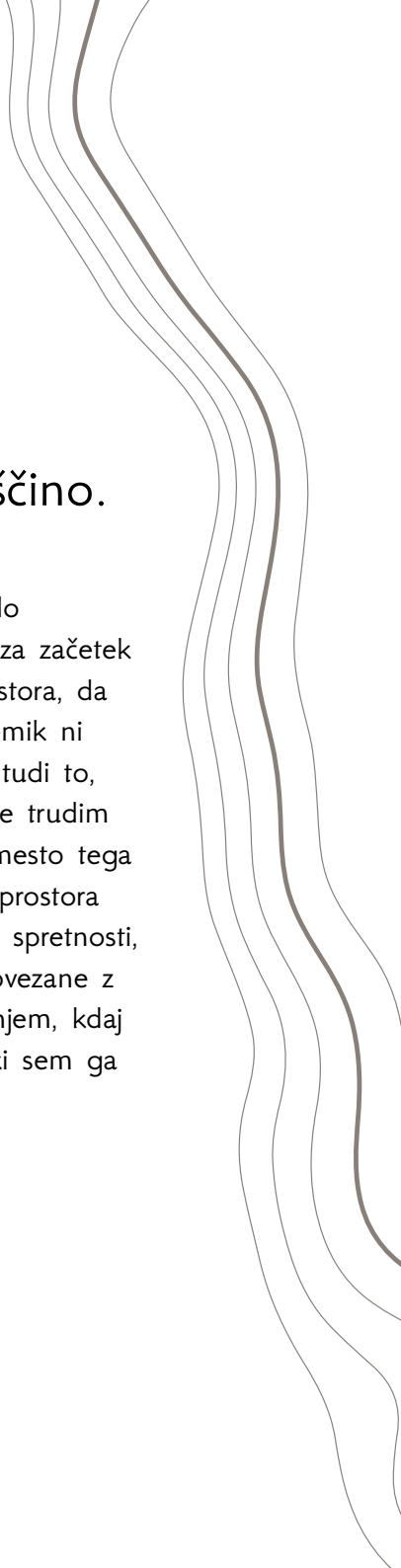
Dolgoročna zavezanost: gradnja trajnih odnosov, ki presegajo posamezne projekte.

Utemeljeno znanje: dialog zasidran v raziskavah, dokazih in zanesljivem znanju.

Poglavje 4.

Strokovnjak za dediščino.

“Nekoč sem mislil, da je moje delo izobraževanje. Zdaj vidim, da gre za začetek pogovorov — in za ustvarjanje prostora, da drugi delijo svoje pomene. Ta premik ni spremenil le mojega dela, ampak tudi to, kako sem dojemal svojo vlogo. Ne trudim se več imeti vseh odgovorov. Namesto tega sem se osredotočil na ustvarjanje prostora za vprašanja. Ugotovil sem, da so spretnosti, ki so bile resnično pomembne, povezane z empatijo, sodelovanjem in zavedanjem, kdaj se umakniti. To je postalo delo, ki sem ga vseskozi iskal.”

EMPATHS ZNANJA ZA PRIHODNOST DEDIŠČINE

Aktivno poslušanje:

ustvarjanje prostora za različne poglede.

Facilitacija: načrtovanje in vodenje procesov, ki druge vključujejo na smiseln način.

Čustvena inteligenca:

spretno in z empatijo obravnavanje občutljivih tem.

Kulturna ozaveščenost:

prepoznavanje in cenjenje raznolikosti.

Občutljivost za konflikte:

spreminjanje napetosti v priložnosti za dialog.

Sodelovalno razmišljanje: delo preko disciplin in sektorjev.

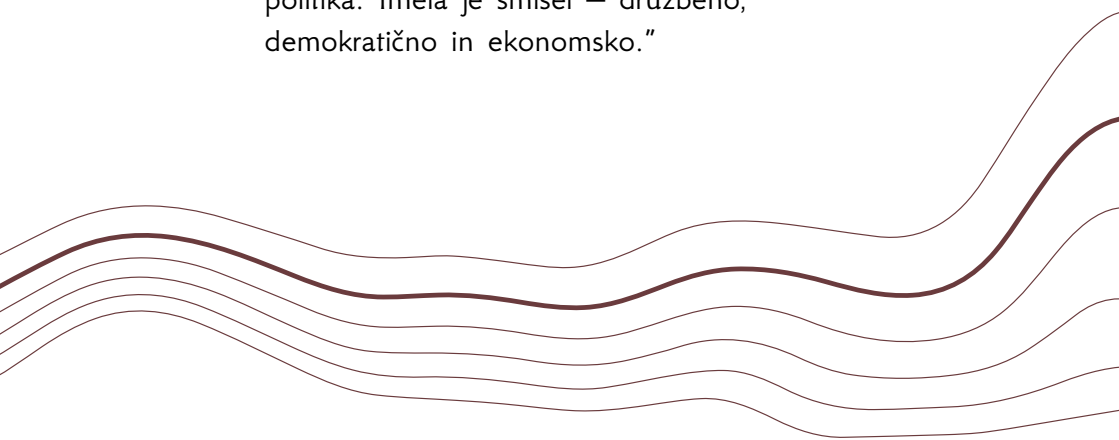
Prilagodljivost: prilagajanje potrebam ljudi in konteksta.

Reflektivna praksa: stalno učenje in rast skozi izkušnje.

Poglavje 5.

Odločevalec.

"Izza svoje pisalne mize sem opazoval, kako so se stvari spreminjale. Ne skozi dramatične naslove, temveč skozi postopno gradnjo zaupanja. Ko so bile skupnosti resnično vključene, so se odzvale. Ne le zaradi dediščine, ampak drug za drugega. Ljudje, ki so se nekoč počutili izključene, so začeli sodelovati. Dialog je počasi nadomeščal trenja. In postopoma je delo postalo bolj relevantno — in bolj odporno. Sodelovalna interpretacija ni bila le dobra politika. Imela je smisel — družbeno, demokratično in ekonomsko."

SPREMEMBA, KI JO ŽELIMO USTVARITI

Za strokovnjake za dediščino.

Program EMPATHS strokovnjakom za dediščino prinaša nove spretnosti – na področju facilitacije, sodelovanja in vključujočega angažmaja. Njihova vloga se razširi od posredovanja vsebin k spodbujanju dialoga in soustvarjanju – kar dodaja nove, nagrajujoče dimenzije njihovi strokovnosti in pogloblja vpliv njihovega dela.

Za dediščinske institucije.

Uvajanje sodelovalnih pristopov vodi do močnejših odnosov z lokalnimi skupnostmi in deležniki. Interpretativni rezultati postanejo bogatejši in bolj vključujoči. To institucijam pomaga, da postanejo bolj relevantne in odporne na spremembe.

Za dediščinski sektor.

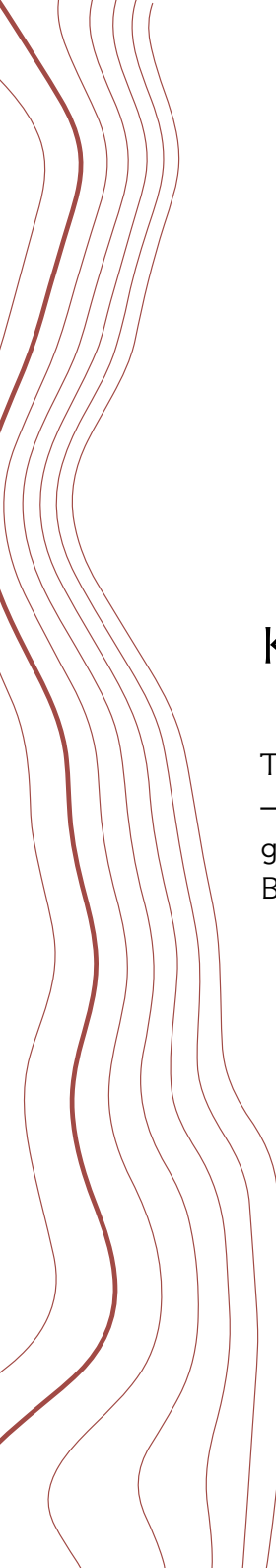
Sodelovalna interpretacija dediščine posodablja področje in naslavlja nujne izzive – od družbene pravičnosti do trajnosti. Krepila dediščino kot gonilno silo pozitivnih sprememb: prostor za aktivno državljanstvo, kjer skupni pomen spodbuja dolgoročno družbeno povezanost in demokratično prenovo.

Kako potujejo ideje?

Tiskarski stroj iz tiskarne Vafeiadis, Adrianopol (Edirne), pozno 19. stoletje. Ta stroj je pošiljal ideje v obtok in izzival status quo.

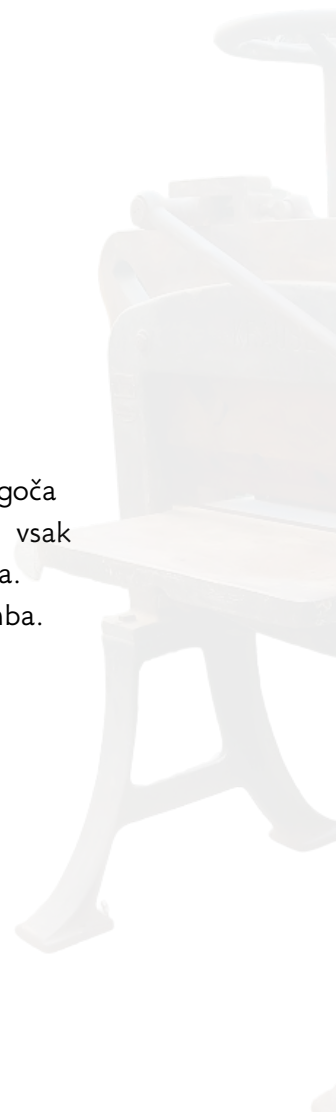
Natisnil je prve bankovce Politične uprave Trakije, pozneje pa ga je Etnološkemu muzeju podarila Amalia Sotiriopoulou, katere ded je razpečeval revolucionarne letake, preden je ustanovil lastno tiskarno. Več kot le stroj — spremembo je prenesel na papir. Če se prihodnost, kakršno si želimo, začne zdaj, katere ideje boste pomagali pognati v tek — in kako?

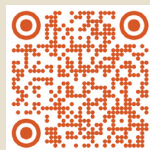

Konec?

Ta prihodnost ni zagotovljena, a je mogoča
— in začne se zdaj. Vsako dejanje šteje, vsak
glas je pomemben. Bodi tisti, ki posluša.
Bodi tisti, ki vabi druge. Bodi sprememba.

Podpri Manifest EMPATHS

Razišči projekt

empaths-project.eu

Pridruži se skupnosti

@empaths_project

EMPATHS Project

EMPATHS Project

Uporabi načela EMPATHS v svojem delu

empathsproject@gmail.com

DELOVNA SKUPINA

Constantinos Andronis, *HERITAGE*

Alexander Colvine, *Interpret Europe*

Marzia Del Villano, *Parco Archeologico Campi Flegrei*

Caterina De Vivo, *The Story Behind*

Evangelos Kyriakidis, *HERITAGE*

Carmen Granito, *The Story Behind*

Roula Gkika, *HERITAGE*

Martina Husar, *Karavanken UNESCO Geopark*

Giuseppe Pace, *IRISS CNR*

Fabio Pagano, *Parco Archeologico Campi Flegrei*

Filippo Russo, *Parco Archeologico Campi Flegrei*

Valentina Sokratous, *Ethnonogical Museum of Thrace*

IMAGES CREDITS

p. 4, 6, 8, 14:

Archive of Parco Archeologico Campi Flegrei

p. 10, 12, 18:

Urosh Grabner (facebook.com/UroshGrabnerPhotos)

p. 14, 16, 20, 22:

Archive of Ethnological Museum of Thrace

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Innovation Council and SMEs Executive Agency (EISMEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

**Co-funded by
the European Union**

2024-1-DE02-KA220-VET-000248399